

بسم الله الرحمن الرحيم

نقش مشارکت زنان در تعاملات بین فرهنگی طی جنگ ۱۲ روزه ایران و اسرائیل

مریم عبداللهی*

چکیده

جنگ ۱۲ روزه ایران و اسرائیل در سال ۱۴۰۴، به عنوان یکی از مهم‌ترین تحولات نظامی و سیاسی منطقه، تأثیرات عمیقی بر تعاملات بین فرهنگی و اجتماعی جامعه ایران گذاشت. این پژوهش با هدف بررسی نقش مشارکت زنان در شکل‌گیری و تقویت روابط بین فرهنگی طی این دوره حساس انجام شده است. روش تحقیق این مطالعه تحلیلی-توصیفی بوده و داده‌ها از طریق مطالعات اسنادی و منابع علمی معتبر گردآوری شده‌اند. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که زنان ایرانی در طول جنگ ۱۲ روزه نقش مؤثری در توسعه روابط بین فرهنگی ایفا کردند. این مشارکت در سه حوزه اصلی قابل بررسی است: اول، نقش زنان در تقویت وحدت ملی و همبستگی اجتماعی در برابر دشمن خارجی؛ دوم، فعالیت‌های فرهنگی و آگاهی‌بخشی زنان در سطح بین‌المللی؛ و سوم، مشارکت زنان در حفظ و انتقال ارزش‌های اسلامی و ایرانی به نسل‌های جوان. زنان از طریق فعالیت‌های رسانه‌ای، آموزشی، خیریه‌ای و اجتماعی، پلی میان فرهنگ ایرانی-اسلامی و جوامع بین‌المللی ایجاد کردند. این تحقیق همچنین نشان می‌دهد که تجربه مشارکت زنان در جنگ ۱۲ روزه، درس‌های مهمی برای تقویت دیپلماسی فرهنگی و روابط بین‌الملل در آینده ارائه می‌دهد.

واژگان کلیدی: مشارکت زنان، تعاملات بین فرهنگی، جنگ ۱۲ روزه.

*طلبه پایه چهارم مدرسه علمیه الزهراء سلام الله علیها، شهرستان گناوه، ۰۹۱۷۹۹۷۰۹۵۶

مقدمه

جنگ ۱۲ روزه ایران و اسرائیل در سال ۱۴۰۴، به عنوان یکی از مهم‌ترین تحولات نظامی و سیاسی منطقه در دهه اخیر، تأثیرات عمیق و چندبعدی بر جامعه ایران گذاشت. این درگیری نظامی که به مدت دو هفته به طول انجامید، نه تنها جنبه‌های نظامی و سیاسی، بلکه ابعاد اجتماعی، فرهنگی و تمدنی جامعه ایران را متأثر ساخت. در این میان، زنان ایرانی به عنوان نیمی از جمعیت جامعه، نقشی بی‌بدیل و مؤثر در مواجهه با این بحران ایفا کردند. مفهوم مشارکت زنان در تعاملات بین فرهنگی، به معنای نقش‌آفرینی آنان در برقراری پیوندها، تبادل تجربیات و تقویت فهم متقابل میان فرهنگ‌های مختلف است. این مشارکت می‌تواند در سطوح مختلفی رخ دهد: از فعالیت‌های دیپلماتیک و مذاکرات رسمی تا اقدامات فرهنگی، رسانه‌ای و اجتماعی غیررسمی. در شرایط بحرانی مانند جنگ، این نقش‌آفرینی اهمیت دوچندان پیدا می‌کند؛ زیرا زنان اغلب به عنوان حافظان ارزش‌های فرهنگی و اجتماعی عمل می‌کنند و می‌توانند در حفظ هویت فرهنگی و تقویت وحدت ملی نقش کلیدی داشته باشند.

در طول جنگ ۱۲ روزه، زنان ایرانی در عرصه‌های مختلفی مشارکت داشتند: از فعالیت‌های حمایتی و پشتیبانی از نیروهای نظامی تا مشارکت در فعالیت‌های فرهنگی و آگاهی‌بخشی در سطح بین‌المللی. آنان با استفاده از ابزارهای مختلف ارتباطی، پیام ایران اسلامی را به جهان مخابره کردند و در عین حال، نقش مهمی در حفظ همبستگی اجتماعی و تقویت روحیه مقاومت در داخل کشور ایفا نمودند. این تجربه می‌تواند درس‌های ارزشمندی برای آینده در زمینه تقویت دیپلماسی فرهنگی و روابط بین‌الملل ارائه دهد.

اهمیت این پژوهش در آن است که تا کنون مطالعات محدودی به بررسی نقش زنان در تعاملات بین فرهنگی در دوره‌های بحرانی پرداخته‌اند. اکثر تحقیقات موجود، یا بر جنبه‌های نظامی-سیاسی

جنگ تمرکز کرده‌اند و یا جنبه‌های اجتماعی مشارکت زنان را به صورت کلی بررسی نموده‌اند. اما این پژوهش برای اولین بار به صورت تخصصی، نقش زنان در تقویت روابط بین فرهنگی طی جنگ ۱۲ روزه را مطالعه می‌کند و می‌کوشد تا ابعاد نادیده گرفته شده این مشارکت را آشکار سازد.

سؤالات اصلی این پژوهش عبارتند از: نقش زنان در تعاملات بین فرهنگی طی جنگ ۱۲ روزه چگونه بوده است؟ آنان چگونه در حفظ و انتقال ارزش‌های فرهنگی-تمدنی نقش آفرینی کردند؟ و این تجربه چه درس‌هایی برای تقویت دیپلماسی فرهنگی و روابط بین‌الملل در آینده ارائه می‌دهد؟ این تحقیق امیدوار است با پاسخ به این سؤالات، گامی مؤثر در شناخت بهتر نقش زنان در حفظ و تقویت هویت فرهنگی-تمدنی ایران اسلامی بردارد.

پیشینه پژوهش

مطالعات پیرامون نقش زنان در بحران‌ها و درگیری‌های نظامی، همواره یکی از موضوعات مورد توجه پژوهشگران علوم اجتماعی و مطالعات نظامی بوده است در دهه اخیر، با توجه به تغییر ماهیت تهدیدات و افزایش اهمیت جنگ‌های نامتقارن، نقش زنان در عرصه‌های مختلف پشتیبانی و مقابله با دشمن مورد بررسی قرار گرفته است.

تحقیقات پیشین در زمینه نقش زنان در جنگ‌ها، بیشتر بر جنبه‌های فیزیکی و نظامی مشارکت آنان تمرکز کرده‌اند. مطالعات محدودی به بررسی ابعاد فرهنگی و اجتماعی این مشارکت پرداخته‌اند.

در زمینه جنگ ۱۲ روزه ایران و اسرائیل، اکثر تحقیقات موجود بر جنبه‌های نظامی-سیاسی و اثرات آن بر ساختارهای سیاسی منطقه متمرکز بوده‌اند. مطالعات انجام شده در زمینه تعاملات بین فرهنگی در دوره‌های بحرانی نیز محدود هستند. تحقیقات موجود در این حوزه، بیشتر بر نقش سازمان‌های رسمی و نهادهای دولتی تمرکز داشته و نقش جامعه مدنی و به ویژه زنان را

کمتر مورد توجه قرار داده‌اند.

با توجه به شکاف موجود در ادبیات علمی، این پژوهش می‌کوشد تا نقش زنان در تعاملات بین فرهنگی طی جنگ ۱۲ روزه را به صورت جامع و تخصصی بررسی کند و به درک بهتری از ابعاد فرهنگی-اجتماعی مشارکت زنان در دوره‌های بحرانی دست یابد.

مبانی نظری

مفهوم مشارکت زنان در مطالعات بین‌الملل

مفهوم مشارکت زنان در مطالعات بین‌الملل، در دهه‌های اخیر تحولات قابل توجهی را تجربه کرده است. رویکردهای اولیه بر نقش حمایتی و پشتیبانی زنان تأکید داشتند، اما با گذشت زمان، دیدگاه‌های جدیدی شکل گرفت که زنان را به عنوان بازیگران فعال و مؤثر در عرصه‌های مختلف بین‌المللی معرفی می‌کند. امروزه، مشارکت زنان به عنوان یکی از مؤلفه‌های مهم دیپلماسی عمومی و روابط بین فرهنگی شناخته می‌شود (روایت‌های زنانه از دو دفاع مقدس، کوهساری، ۱۴۰۴، ص ۷۴).

نظریه روابط بین فرهنگی

نظریه‌های روابط بین فرهنگی بر اهمیت تبادل فرهنگی، فهم متقابل و ایجاد پل‌های ارتباطی میان تمدن‌ها تأکید دارند. این نظریه‌ها معتقدند که فرهنگ به عنوان یکی از ابزارهای قدرت نرم، نقش کلیدی در شکل‌دهی روابط بین‌الملل ایفا می‌کند. مشارکت زنان در این فرآیند، از آنجایی که اهمیت می‌یابد که زنان اغلب به عنوان حافظان ارزش‌های فرهنگی و اجتماعی عمل می‌کنند (تحلیلی نشانه _ پدیدارشناختی از داستان‌های کو تاه جنگ نوشته زنان، زواریان، ۱۴۰۴، ص ۴۲).

چارچوب نظری مقاومت فرهنگی

مفهوم مقاومت فرهنگی در مطالعات معاصر، به معنای تلاش برای حفظ هویت فرهنگی و مقابله با تأثیرات فرهنگی خارجی است. این مفهوم نه تنها شامل نگهداری از ارزش‌های سنتی، بلکه شکل‌دهی فعالانه به هویت فرهنگی-تمدنی نیز می‌شود. نقش زنان در این فرآیند، از آن جهت حیاتی است که آنان مسئولیت آموزش نسل‌های آینده و انتقال ارزش‌های فرهنگی را بر عهده دارند (مکان، روح مقاومت و ملت، منصوری و سید امیر، ۱۴۰۴، ص ۷)

نظریه دیپلماسی زنانه

دیپلماسی زنانه بر استفاده از ویژگی‌های خاص زنان در ایجاد روابط بین فرهنگی تأکید دارد. این رویکرد معتقد است که زنان با تکیه بر ویژگی‌های اجتماعی و فرهنگی خود، می‌توانند در ایجاد پل‌های ارتباطی و تقویت فهم متقاطع میان فرهنگ‌ها نقش مؤثری ایفا کنند. این نظریه به ویژه در دوره‌های بحرانی و تنش‌های بین‌المللی اهمیت دوچندان پیدا می‌کند (واکاوی گفتمان رسانه‌ای صدا و سیما در مواجهه با جنگ ۱۲ روزه ایران و رژیم صهیونیستی، امیری و جهاندار، ۱۴۰۴، ص ۱۲).

بررسی زمینه تاریخی جنگ ۱۲ روزه

جنگ ۱۲ روزه ایران و اسرائیل در سال ۱۴۰۴، نتیجه تشدید تنش‌های موجود میان دو کشور بود (تحلیل راهبردی جنگ تحمیلی ۱۲ روزه: رویکرد واقع‌گرایی ساختاری و ژئواکونومیک، منظور، ۱۴۰۴، ص ۴۱۰). ریشه‌های این بحران را می‌توان در سیاست‌های توسعه‌طلبانه اسرائیل، حمایت آن کشور از گروه‌های تروریستی، و تلاش‌های ایران برای مقابله با این تهدیدات جستجو کرد (یشه‌ها و اهداف جنگ ۲۲ روزه غزه و پیامدهای آن برای رژیم صهیونیستی، مطلبی جونقانی، ۱۳۹۰، ص ۸۴). این جنگ در ادامه سیاست‌های مقاومت اسلامی منطقه و تلاش برای متوقف کردن یورش‌های دشمن به رخ داد.

زنان ایرانی در طول این تجربه، نشان دادند که می‌توانند هم حافظ ارزش‌های فرهنگی باشند و هم بازیگر مؤثر در عرصه‌های بین‌المللی.

این الگوی جدید، تأثیر مثبتی بر وضعیت زنان در جامعه ایران داشت و سبب شد تا جایگاه اجتماعی آنان در سطح ملی تقویت شود (روایت‌های زنان از دو دفاع مقدس، کوهساری، ۱۴۰۴، ص ۷۵).

زنان با نقش‌آفرینی مؤثر خود، الگویی از حضور پررنگ و مؤثر در عرصه‌های مختلف ارائه دادند و مسیر جدیدی برای توسعه نقش زنان در جامعه ایران ترسیم کردند.

این الگوی جدید، ترکیبی منحصر به فرد از ارزش‌های سنتی اسلامی-ایرانی و ویژگی‌های مدرنیته اسلامی است. زنان ایرانی نشان دادند که می‌توانند هم حافظ ارزش‌های فرهنگی-تمدنی باشند و هم بازیگر مؤثر در عرصه‌های بین‌المللی. این ترکیب، الگوی جدیدی از زن مسلمان-ایرانی ارائه داد که می‌تواند الهام‌بخش زنان در سایر کشورهای اسلامی باشد.

تأثیرات مثبت این تغییر در ساختارهای اجتماعی و نهادهای جامعه نیز محسوس بود. زنان با نقش‌آفرینی مؤثر خود، سبب شکل‌گیری نگرش مثبت‌تری نسبت به توانمندی‌های زنان در جامعه شدند. آنان با اثبات کارآمدی و اثربخشی مشارکت زنان، زمینه‌ای برای افزایش اعتماد عمومی نسبت به نقش زنان در عرصه‌های مختلف فراهم کردند.

همچنین، این تجربه سبب شکل‌گیری نسل جدیدی از زنان فعال و متعهد شد که با انگیزه و اعتماد به نفس بالاتری وارد عرصه‌های اجتماعی و بین‌المللی می‌شوند (تحلیلی نشانه _ پدیدارشناختی از داستان‌های کو تاه جنگ نوشته زنان، زواریان، ۱۴۰۴، ص ۴۵). این نسل جدید، حامل پیام فرهنگ ایرانی-اسلامی در سطح بین‌المللی هستند و می‌توانند نقش مهمی در تقویت روابط فرهنگی و دیپلماسی عمومی ایفا کنند.

با عنایت به مباحث مطرح شده، تجربه مشارکت زنان در جنگ ۱۲ روزه، درس‌های ارزشمندی برای آینده ارائه می‌دهد. اولین توصیه، ضرورت تقویت زیرساخت‌های تکنولوژیک و رسانه‌ای برای مشارکت مؤثرتر زنان است. باید سرمایه‌گذاری بیشتری در حوزه فناوری‌های ارتباطی، آموزش مهارت‌های دیجیتال و ایجاد پلتفرم‌های مناسب برای فعالیت‌های فرهنگی زنان انجام

شود. دومین توصیه، ضرورت تدوین برنامه‌های جامع برای تقویت دیپلماسی فرهنگی زنان است. این برنامه‌ها باید شامل آموزش مهارت‌های دیپلماتیک، توانمندسازی زنان در عرصه‌های بین‌المللی و ایجاد شبکه‌های همیاری میان زنان متخصص در این حوزه باشند (واکاوی گفتمان رسانه‌ای صدا و سیما در مواجهه با جنگ ۱۲ روزه ایران و رژیم صهیونیستی، امیری و جهاندار، ۱۴۰۴، ص ۱۵).

نهادها و سازمان‌های مختلف باید نقش مؤثری در تسهیل مشارکت زنان ایفا کنند. وزارتخانه‌های مرتبط، سازمان‌های مردم‌نهاد، مؤسسات آموزشی و رسانه‌ها باید برنامه‌های مشترکی برای تقویت نقش زنان در دیپلماسی فرهنگی تدوین کنند. این برنامه‌ها باید شامل آموزش، توانمندسازی و ایجاد فرصت‌های مناسب برای مشارکت زنان باشند. همچنین، ضروری است تا نهادهای بین‌المللی، سازمان‌های اسلامی و مراکز پژوهشی نیز در این مسیر مشارکت کنند و زمینه همکاری‌های بین‌المللی را فراهم آورند. این همکاری‌ها می‌تواند سبب تبادل تجربیات، تقویت مهارت‌ها و ایجاد شبکه‌های بین‌المللی زنان فعال در حوزه دیپلماسی فرهنگی شود (شهریاری و جمیلی، ۱۴۰۰، ص ۴۸).

نتیجه‌گیری

جنگ ۱۲ روزه ایران و اسرائیل در سال ۱۴۰۴، تجربه‌ای مهم در تاریخ معاصر ایران بود که تأثیرات عمیقی بر ابعاد مختلف جامعه ایران گذاشت در این دوره، زنان ایرانی نقش بی‌بدیل و مؤثری در حفظ وحدت ملی، تقویت مقاومت فرهنگی و انتقال پیام ایران اسلامی به جهان ایفا کردند این پژوهش نشان داد که مشارکت زنان در تعاملات بین فرهنگی طی جنگ، در سه حوزه اصلی قابل بررسی است: نقش آنان در حفظ همبستگی اجتماعی و تقویت روحیه مقاومت؛ فعالیت‌های فرهنگی و آگاهی‌بخشی در سطح بین‌المللی؛ و مشارکت در حفظ و انتقال ارزش‌های اسلامی-ایرانی به نسل‌های آینده.

یافته‌های این تحقیق نشان می‌دهد که زنان ایرانی با استفاده از ویژگی‌های خاص فرهنگی و اجتماعی خود، پلی مؤثر میان فرهنگ ایرانی-اسلامی و جوامع بین‌المللی ایجاد کردند. آنان با فعالیت‌های منسجم و هدفمند، پیام حقیقت، مقاومت و پایداری را به جهان مخابره کردند و در عین حال، نقش مهمی در حفظ هویت فرهنگی-تمدنی ایران اسلامی داشتند. این تجربه نه تنها در دوره بحران مؤثر بود، بلکه نتایج بلندمدت مهمی در تقویت دیپلماسی فرهنگی ایران و شکل‌گیری الگوی جدیدی از هویت زنان ایرانی به دنبال داشت.

تأثیرات مثبت این مشارکت، درس‌های ارزشمندی برای آینده ارائه می‌دهد. اولین درس، اهمیت تقویت زیرساخت‌های تکنولوژیک و رسانه‌ای برای مشارکت مؤثرتر زنان است. دومین درس، ضرورت تدوین برنامه‌های جامع برای تقویت دیپلماسی فرهنگی زنان و ایجاد فرصت‌های مناسب برای مشارکت آنان در عرصه‌های بین‌المللی است. سومین درس، اهمیت همکاری نهادهای مختلف و ایجاد شبکه‌های همیاری میان زنان متخصص در این حوزه است. در پایان، می‌توان تأکید کرد که تجربه مشارکت زنان در جنگ ۱۲ روزه، نمونه‌ای موفق از استفاده از

نرم‌افزار قدرت برای تقویت جایگاه بین‌المللی ایران اسلامی است. این تجربه نشان داد که زنان می‌توانند نقش کلیدی در دیپلماسی فرهنگی ایفا کنند و به عنوان پل میان فرهنگ ایرانی-اسلامی و جهان عمل کنند. امید است این تحقیق بتواند گامی مؤثر در تقویت نقش زنان در عرصه‌های بین‌المللی و تقویت دیپلماسی فرهنگی ایران اسلامی بردارد.

منابع

- ۱) منظور. (۱۴۰۴). تحلیل راهبردی جنگ تحمیلی ۱۲ روزه: رویکرد واقع‌گرایی ساختاری و ژئواکونومیک. فصلنامه علمی پژوهشی راهبرد اقتصادی، ۱۴(۵۳)، ۴۲۲-۳۷۵.
- ۲) کوهساری. (۱۴۰۴). روایت‌های زنانه از دو دفاع مقدس؛ مطالعه تطبیقی تجربه زیسته زنان ایرانی در جنگ ۸ ساله و جنگ ۱۲ روزه. فصلنامه علمی مطالعات دفاع مقدس، ۱۱(۲)، ۸۰-۶۱.
- ۳) مقدسی علی، احمدی معصومه، و دباغ مقدم آراسب. (۱۴۰۴). اثرات جنگ بر بهداشت عمومی: با نگاهی کوتاه به جنگ تحمیلی ۱۲ روزه ایران.
- ۴) منصوری و سید امیر. (۱۴۰۴). مکان، روح مقاومت و ملت. منظر، ۱۷(۷۲)، ۳-۳.
- ۵) مطلبی‌جوقنقانی. (۱۳۹۰). ریشه‌ها و اهداف جنگ ۲۲ روزه غزه و پیامدهای آن برای رژیم صهیونیستی. حصون، ۲۸(۱)، ۹۲-۷۸.
- ۶) تیمورزاده، امیری ارا، و یعقوبی. (۱۴۰۴). تحلیل چالش‌های سلامت از راه دور در جنگ (با تاکید دفاع مقدس ۱۲ روزه) و ارائه راهکارهای عملی. طب نظامی، ۲۷(ویژه نامه شماره ۱)، ۵۷-۴۸.
- ۷) موسوی، سیدنجم‌الدین، و حسنوند. (۱۴۰۴). میان فرصت و چالش: تحلیل پدیدارشناسانه تجربه زیسته مدیران در مدیریت تیم‌های هیبریدی در بستر جنگ ۱۲ روزه. مطالعات مدیریت بهبود و تحول.

- ۸) شهریار فریده و برادران جمیلی لیلا. (۱۴۰۰). بازاندیشی خودنگاره های جنگ زنان ایرانی و آمریکایی از منظر نقد جغرافیایی (ژئوکریتیسیسم): دا و قانون شماره ی دو.
- ۹) تقوا و ارسیا. (۱۴۰۴). تحلیل روان‌شناختی درگیری نظامی ایران در جنگ دوازده روزه: سخن سردبیر. ابن سینا، ۲۷(۲)، ۱۰-۵.
- ۱۰) امیری و جهاندار. (۱۴۰۴). واکاوی گفتمان رسانه‌ای صدا و سیما در مواجهه با جنگ ۱۲ روزه ایران و رژیم صهیونیستی. فصلنامه علمی مطالعات میان‌رشته‌ای ارتباطات و رسانه.
- ۱۱) پیرزاد جهرمی و ژیلا. (۱۴۰۴). آسیب های روانی با رویکرد عصب شناسی به دنبال جنگ ۱۲ روزه اسرائیل علیه ایران. طب نظامی.
- ۱۲) حق شناس. (۱۴۰۴). آثار تروماتیک جنگ بر زنان در جنگ چهره زنانه ندارد ازاسوتلانا الکسیویچ. مطالعات بین رشته ای ادبیات، هنر و علوم انسانی، ۵(۱)، ۱۹۹-۱۸۱.
- ۱۳) زواریان. (۱۴۰۴). تحلیلی نشانه _ پدیدارشناختی از داستان‌های کو تاه جنگ نوشته زنان. نامه فرهنگستان، ۲۳(۶)، ۵۰-۲۸.
- ۱۴) دادخواه، پژمان، هاشمی، و مهفام. (۱۴۰۴). تحلیل و بررسی تأثیر جنگ بر زنان در مجموعه عکس هیچ، هیچ شادی قدیریان با تکیه بر نشانه شناسی رولان بارت. مطالعات هنرهای تجسمی.